

skuelse om, hvad der er det Rette, og jeg har derfor ikke yttret et eneste Ord imod Sagens Behandling her, og det agter jeg heller ikke at gjøre; jo mere Sagen bliver drøftet, desto fjærrere skal det være mig; thi kun paa den Maade troer jeg, at vi ville komme til en Erkjendelse af, hvad der er det Rigtige.

Finantsministeren: Jeg ubbejder mig et Par Diebliffes Taalmodighed, for at udtale mig om Regjeringens Stilling i Almindelighed til denne Sag; der er maaffee saameget større Anledning for mig til at gjøre dette, som jeg hører til de Medlemmer af Ministeriet, der siden Novbr. 1848 have siddet i Hans Majestæts Raad. Jeg miskjender nu ingenlunde, at det er en meget vigtig Sag, hvorom der her handles; men jeg hører paa den anden Side ogsaa til dem, som ingenlunde ansee den for den vigtigste Sag, som kan ligge Hans Majestæts Raad paa Hjerte eller som siden Novbr. 1848 har ligget Hans Majestæts Raad paa Hjerte, og jeg vil bede de Mand, som lægge saa stor Vægt paa denne Sag, at erindre, at der aldrig har været dannet eller nogenstunde hidtil har været Anledning til at danne et Ministerium paa Basis af dette Spørgsmaals Afgjorelse. Det har hørt til Danmarks Vanskeligheder under disse Forhold, at vor indre og ydre Udvikling har maattet gaae jævnsides; Hensynet til vor ydre Udvikling har været saa vigtigt, at man af Hensyn til den har maattet betragte de indenlandfste Muliggjender som underordnede (Hør! Hør!). Ikke destomindre er der ingen saadan Strid — hvad jeg troer det skal lykkes mig at godgjøre — mellem Regjeringens Anskuelse om denne Sag ved forskjellige Leiligheder, som man deri har villet søge, og som, om den end existerede, efter min Mening vel kunde fortjene nogen Undskyldning i de særegne Forhold, under hvilke de forskjellige Ministerier eller de forskjellige Medlemmer af Ministerierne have overtaget den Forpligtelse at yde hans Majestæts Raad i disse vanskelige Aar. Jeg vil tillade mig at gaae tilbage til den, saavidt jeg mindes første Udtalelse, som har fundet Sted paa Regjeringens Begne om denne Sag. Kortefter November-Ministeriets Dannelse i Aaret 1848 udtalte den daværende Indenrigs-

minister sig saaledes paa Regjeringens Begne (Hør!): „Saa er det og“ — det findes i Rigsforsamlingens Tidende Sp. 368 — „den nærværende Regjering's Agt at udarbejde Udkast til Love om“ — der nævnes derpaa enkelte Motiver og saa kommer der — „om det for et stort Antal af Landets Bøndergaarde bestaaende Fæsteforholds Afsløsning mod retfærdigt og billigt Vederlag.“ Det er dette, som den daværende Indenrigsminister har udtalt paa Regjeringens Begne (Hør!), og det er forsaavidt ikke ganske correct (Hør!), naar den nærværende Indenrigsminister sagde, at den daværende Indenrigsminister ikke havde udtalt sig paa Regjeringens Begne (Hør!). Ja, jeg vil bede de Herrer fremdeles at høre — men det, hvortil Indenrigsministeren har stgget, hvortil han har fuldkommen Ret, og som ogsaa er det Væsentlige, det er, at det Forslag, som den daværende Indenrigsminister senere forelagde, og hvorved han for sit Vedkommende søgte at fyldestgjøre, hvad han havde udtalt at være Regjeringens Agt, var hans eget og ikke Regjeringens (Gleerup: Men i Principet!). Man discuterer ikke i et Statsraad Principerne for et Lovforslag, før man discuterer Lovforslaget selv; et Lovforslag bestaaer ikke af Principer, men af Enkeltheder, og de Principer, der ikke kunne finde deres Fyldestgjorelse i Enkelthederne, giver jeg Intet for. Altsaa den daværende Indenrigsminister har paa Regjeringens Begne udtalt de Ord, jeg her oplæste, men deri ligger ikke Andet, end hvad der var sandt og Regjeringens virkelige Mening; thi det var Regjeringens Agt at søge, at ordne disse Forhold ved Lov. Den daværende Indenrigsminister har som ærlig Mand søgt at bidrage Sit dertil. Han har forelagt et Forslag, som han selv ikke betragtede som et, der umiddelbart fulgte af den strengeste Nødværds Grundsaetninger, idet han selv erkjendte, at det alene ad den strenge Rets Vej var umuligt at ordne dette Spørgsmaal, men hans Forslag var et Slags Mægling's forslag, hvorved begge de modstaaende Anskuelse, der fremtraadte i denne Sag, maatte kunne finde sig tilfredsstillende. Dette Forslag blev behandlet paa en overordentlig Maade. Naar man vil sige, at Regjeringens Tilfagn forsa-